

Ofiary Pegasusu dowiedzą się, że były inwigilowane

17 kwietnia 2024

578 osób mogło być inwigilowanych nielegalnym oprogramowaniem szpiegującym Pegasus lub podobnym. 578 ofiar, 578 przestępstw, 578 zawiadomień od prokuratury. Inne osoby – tysiące inwigilowanych co roku przez służby za pomocą legalnych narzędzi – wciąż nie dowiedzą się, że były przedmiotem ich zainteresowania. Afera z Pegasusem to dobra okazja, żeby to zmienić. Systemowo.

Coraz więcej wiemy o tym, jak polskie służby korzystały z Pegasusu. Dzięki działaniom Fundacji Panoptikon i Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka opinia publiczna zna też skalę inwigilacji z wykorzystaniem innych, legalnych w rękach służb technik. Od 2011 r. publikowane są statystyki dotyczące kontroli operacyjnej, a od 2016 r. – te dotyczące sięgania przez służby po dane telekomunikacyjne (czyli m.in. billingi czy dane o lokalizacji).

Prokurator Generalny co roku, do końca czerwca, prezentuje w Sejmie i Senacie sprawozdanie dotyczące aktywności służb w zakresie kontroli operacyjnej. Sprawozdania te są dostępne dla wszystkich zainteresowanych. Adam Bodnar nie czekał na ostateczny termin i już przesłał do Sejmu i Senatu raport za 2023 r. Dodatkowo (za zgodą ministra-koordynatora służb specjalnych Tomasza Siemoniaka) zawarł w nim informację na temat stosowania Pegasusu i podobnych w latach 2017-2022. Dowiadujemy się z niego, że z 578 osób objętych inwigilacją tego typu oprogramowaniem w latach 2017-2022, najwięcej, bo 162, zostało jej poddanych w 2021 r.

Prokuratura kontaktuje się też bezpośrednio z osobami, które zostały poddane inwigilacji z wykorzystaniem Pegasusu. Informuje je o statusie świadka „w sprawie przekroczenia

uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariuszy publicznych, podczas stosowania w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych oprogramowania określanego jako Pegasus". Taką informację dostał np. Krzysztof Brejza.

MAZOWIECKI WYDZIAŁ ZAMIEJSCOWY
DEPARTAMENTU DO SPRAW PRZESTĘPCZOŚCI
ZORGANIZOWANEJ I KORUPCJI
PROKURATURY KRAJOWEJ
W WARSZAWIE

Warszawa, dnia 5 kwietnia 2024 r.

Sygn. akt 1001-105.Ds.22.2024

Pan
Krzysztof Brejza

WEZWANIE

Termin dnia [REDACTED]

Wzywa się Pana do osobistego stawiennictwa w dniu [REDACTED] i w Mazowieckim Wydziale Zamiejscowym Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji Prokuratury Krajowej w Warszawie pokój nr 217 jako świadka w śledztwie o sygn. akt 1001-105.Ds.22.2024 w sprawie przekroczenia uprawnień i niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariuszy publicznych, podczas stosowania w ramach czynności operacyjno-rozpoznawczych oprogramowania określanego jako „PEGASUS”, tj. o czyn z art. 231 § 1 k.k.

Wezwany powinien posiadać przy sobie dowód osobisty lub inny ważny dokument stwierdzający jego tożsamość.

Kierownik
Zespołu Śledczego
PROKURATOR
Prokuratury Okręgowej w Warszawie
del. do Mazowieckiego Wydziału Zamiejscowego
Departamentu do Spraw Przestępczości Zorganizowanej i Korupcji
Prokuratury Krajowej w Warszawie
Andrzej Rybak

02-010 Warszawa, ul. Nowowiejska 26B, tel.: 261 846 072, 261 845 372, fax 261 846 086,
e-mail: biuro.podawcze.wzaw@prokuratura.gov.pl

Przeanalizowano też pozostałe informacje, jakie Adam Bodnar przedstawił parlamentowi. Okazuje się, że 2023 r. nie był

wyjątkowy pod kątem liczby osób, które zostały objęte kontrolą operacyjną. Nie był też wyjątkowy pod kątem tego, że sądy bezkrytycznie akceptowały wnioski służb o zarządzenie kontroli operacyjnej. W informacji dotyczącej 2023 r. (czyli długo po ujawnieniu afery z wykorzystaniem Pegasus) uderzające jest, że Sąd Okręgowy w Warszawie zaakceptował wszystkie wnioski, jakie trafiły do niego z CBA.

	liczba osób, których dotyczyły wnioski o zastosowanie k.o.	liczba osób, względem których sąd zarządził k.o. (po akceptacji wniosku służby przez prokuraturę)	odmowa sądu (liczba osób)	odmowa prokuratora (liczba osób)	liczba osób, w sprawie których wnioski trafiły do sądu (prokurator się zgodził)	% osób, w sprawie których sąd wyraził zgodę na zastosowanie k.o. [liczba zarządzonych k.o. podzielona przez liczbę wniosków, które trafiły do sądów x 100%]	% osób, w sprawie których uzyskano zgodę zarówno sądu, jak i prokuratora
2023	5 973	5 835	22	116	5 857	99,62%	97,68%
2022	6 381	6 214	38	129	6 252	99,39%	97,38%
2021	7 071	6 922	25	126	6 945	99,66%	97,89%
2020	6 537	6 384	35	118	6 419	99,45%	97,65%
2019	5 839	5 711	25	103	5 736	99,56%	97,81%
2018	6 088	5 915	25	148	5 940	99,58%	97,16%
2017	6 562	6 402	14	146	6 416	99,78%	97,56%
2016	6 035	5 881	45	109	5 926	99,24%	97,45%
2015	5 673	5 431	20	222	5 451	99,63%	95,73%
2014	5 435	5 221	12	202	5 233	99,77%	96,06%
2013	4 509	4 278	16	215	4 294	99,63%	94,88%
2012	4 206	3 956	25	225	3 981	99,37%	94,06%
2011	5 188	4 863	39	286	4 902	99,20%	93,74%

Wiedza na temat skali działań służb to element kontroli społecznej nad służbami specjalnymi i policyjnymi. Kontroli bardzo ułomnej, która nie chroni nas przed nadużyciami.

W polskim systemie prawnym – wbrew wyrokom europejskich trybunałów – osoby poddane inwigilacji nie mają możliwości dowiedzieć się o tym fakcie. Minister Sprawiedliwości – Prokurator Generalny Adam Bodnar wykorzystuje istniejące narzędzia prawne, żeby poinformować o inwigilacji przynajmniej ofiary nadużyć z wykorzystaniem Pegasus.

Potrzebujemy jednak systemowej zmiany, dzięki której osoby poddane kontroli operacyjnej (np. podsłuchiwane) i takie, po których dane telekomunikacyjne (np. billingi) sięgały służby, czyli sprawdzane z wykorzystaniem legalnych (w przeciwieństwie do Pegasus) narzędzi, również otrzymają informację. Według koncepcji przygotowanej przez Panoptikon we współpracy z m.in.

Rzecznikiem Praw Obywatelskich takie zawiadomienie mogłoby być rozsyłane 12 miesięcy po zakończeniu sprawy.

Żeby kontrola była pełna, powinna też powstać niezależna, apolityczna instytucja z uprawnieniami do kontrolowania służb. Mogłyby poskarżyć się do niej osoby, które uważają, że inwigilacja wobec nich była nieuzasadniona – ta zaś mogłaby to sprawdzić.

Te dwa fundamenty kontroli nad służbami – informowanie osób inwigilowanych i niezależna instytucja kontrolna – zawarliśmy w naszej propozycji społecznej ustawy o kontroli nad służbami.

Partie tworzące większość parlamentarną w umowie koalicyjnej zobowiązały się do wprowadzenia kontroli nad służbami (punkt 15). Z coraz większą niecierpliwością czytamy o postępach w śledztwie w sprawie Pegasus i czekamy na systemowe rozwiązania.

Autorstwo: Anna Obem

Współpraca: Wojciech Klicki

Źródło: [Panoptykon.org](https://panoptykon.org)